

Latweeschu Awises.

Nr. 47. Zettortdeenâ 20tâ November 1841.

Skattees Latweeschu awises Nr. 45.
un arri Nr. 16.

Pee teem par ffohlahm fazziteem wahrdeem, wehl mums jakawejahs pee tam, ka ffohlahs-prettimeeki fakka: ffohlahs buhschoht laudis istaisiht waldineekeem par prettimeekeem, par flinkeem, par tahdeem kas uspuhsti garrâ un ihfi no padohina. Ne warram leegtees: ka dauds wahrdi, fo tur prettimeeki fakka irr pateefigi wahrdi, winnus warr no ffohloteem ne mello-dams fazziht; bet winna wahrdi ne simehjahs us teem, kas lauku= jeb pagastu=ffohlâs irr mahziti. Kas no Latweeschu behrneem mahzibu dabjuja, kahda bij wezzâs laifâs winnu mahziba? Zehws peenehme kahdu Wahzeeteli faweem behrneem par ffohlmeisteru, un ja dauds wihram maksaja, tad tam lohni dewe 20 woi 30 rubbutus gaddâ. Wihrs ar behrneem wahziffi ween runnaja, un teem eerahbija rakstihht un rehkinahht. Ja sehns pareisi ne rakstija palaide wihrs mutti waktam ar siipreem lammoschanas wahrdeem, jeb arri panehme pahtagu no plauktina un drahsse par mug-guru. Gaddijahs brihscham ir reibums galwâ un tad bija behrneem ihpafchi nelaima klahi. Brihscham arri behrnu kauninaja, uswilke melnu srihpu us deggunu, jeb uslikke leelu papihri us fruhstim. Behrnu mahzija Wahzu paharus un likke no grahmatahm tif dsittus un augstus wahrdrus lassihht, ka pats ffohlmeisters tohs ne fapratte. Behrns kustinaja mutti, un wilke ar rohku pahp papihri, bet winsch ne sinnaja, kas tas bija kas ne bija, fo winsch lassija un rakstija. Winsch arri rehkinaja leelus rehkinumus, bet kad bija pascham kahdu rehkinumu usmest — tad nekâ! Ir pee wismasafaja rehkinuma winsch ne sinnaja likkumu atrast, pehz ka irr jarrehkina. Mahzija behrnu brihscham tâ gaddeem; turklahht arri wezzaki kundsinu fargaja no

darba, kâ no dsihwa ugguna. Zirwi, sahgi, isklapti, spriguli behrns ne dabjuja rohkâs eenemt, jo tas bija kundsinam kauns pee darba kertees klahht. Tâ ja ne wissur, tatschu gan drihs wissur bija ffohlahs-mahziba eeksch mah-jahm. Jeb pahrtiffuschu wezzaki arri darrija tâ: Tee sawu behrnu dewe pilfatâ mahzibâ. Tur sinnams ffohlmeisteri bija sawadi. Wihri sinnaja un pratte sawu darbu; bet dauds no teem bija Wahzsemneeki, kas ne wahrdu Latwissi ne pratte. Wissu mahzibu dewe Wahzu-wallodâ; schinni wallodâ arri mahzija Deewa wahrdu. Kad nu sehnu eewedde ffohlâ eekschâ un tam likke us benka apsehstees un ffohlmeisters us-nehme dseesmu, woi Wahza-luhgschanu, sehns atplehte mutti un laidâ dwaschu, bet nekahdu fkanu no muttes ahra, jo nabbadsinsh jaw wahrdrus ne fapratte fo dseedaja. Winsch dsir-deja luhgschanas, bet neweena luhgschana tam ne kehrahs pee firds klahht. Tâ nu mahzija zittas mahzibas, kam bij behrneem prahtu zillahht. Alkal nelaima! — Behrns to ne fapratte. Pa to stary sehns bij apnizzis brihwê-stahwoht, un tam eeschaujahs prahâ: woi gan warrehs pa stundu laika isberseht biffahm zaurumu? Un sahht berstees. Zitti to apsauz — winsch teem parahda mehli. Schee grassahs fist, schis braz! eeksch matteem eekschâ. Tê nu leelas pluhkschanahs. Ffohlmeisters wainigu eeelk faktâ, un tam leek tur notulli 3 stundas stahweht. Pehz trim stundahm fo islaisch us mahjahm. Sehns pawisfam brihwê-stahwejis, ne lausijis un ne publejis neds meesu neds galwu, eet kâ sirgs, kas stel-lingt brihwê nostahwejees. Ne samanna pats kâ buhtu ar grahmatahm par eelu lehjis. Tê pahrnahht us kohrteli. Wezzaki ne spehdami leelu naidu maksahht sehnu eedewe kohrteli pee kahda schenkeera, jeb pee kahdas schenkeerenes, pee kahda kurpneekela jeb ffohdela, jeb arri pee

kahdas wezzas atraitnites, woi kahdas rabbineezes. Tur arri bija wezzaki luhgufchi Wahziffi ar behrnu runnaht. Sehns klaufa un dsird winnu wahrbus. Ko winsch dsird? Beskaunigus johkus, beskaunigas singes; stikkus ka schis un ohtrs un treschais irr sawu tuwaku peeckrahpis; ar azzi winsch arri neko labbu ne reds. Sehnam garsch laiks un ne sinnadams ko darriht, isdohma kahdus nekahdus nedarbus. Ja irr kahda gohws eeksch mahjahm winsch panemm ohgles un ustaisa gohwei melnas usazzis un melnu bakfenbahrsdu, tai ustaisa dsittas melnas frunkas us peeri, jeb zittadi ka lohpinu istaisa par smeeklu. Ja irr absis eeksch mahjahm tam patqisa farkanu bahrsdu un tam peeseen garru farru asti. Rakkim apseen luppatus ap kaflu, jeb panemm puhli, eeberr sirnus eekschä; schee grabb un kakkis tekk ka traks, un sehns preezajahs un ne samanna fur laistees eeksch saweem preekeem. Kad tam ta labbi isdewees ar lohpeem, fahk zilwekus nerroht un pilfatä tahdu deesgan rohnahs, ko warr nerroht. Ja gaddahs kahdam wihram peedsehruscham braukt par eelu, winsch uslezz us ratteem un tam peeseen pahtagu pee rittena. Uzzumirkli pahtaga puscham; — sehns aisbehg prohjam un istahlam apstahjees smeijahs, ka wihrs ne warr wairs sirgu waldbiht, ka sirgs tam, schkehrsam ween eet. Ja kahds peedsehris gult pakrittis, winsch tam faseen kahjas kohpa un ka zittadi ne ar tahdeem nedarbeem brihw stundas pawadda. Utmahk atkal us skohlu. Skohlmeisters no sawa skohlas-behrna ne sinn ne labba ne launa, winsch jaw to naw ar azzi redsejis, kad bij no skohlas isgahjis. Sehns tschuffta zitteem sawus brihnuma darbus eeksch aufim un kad skohla beigusees eet pirmais papreekschu un leela garra rinda tam pakkat. Un wiffi brihnojahs par winna gudribu un jo schee brihnojahs, jo wels skubbina un mahza us jaunneem stikkeem. Tä pahreet gaddi 1, woi 2. Sehns nu gan prastu tik dauds wahziffi, ka warretu skohlmeistersa mahzibas sawrast, bet galwa stikku un neeku pilna. Ur mohkahn to ismahza lassihht, rehkinahht un rakstihht. Un nu pahrnahht us mahjahm. Winsch raksta — bet missejahs

tam, kad wels latwiffi un kad wels wahziffi. Nej winsch proht weenä, nedf ohtra walloda kahdu grahamtu rakstihht, woi kahdu funtrakti sawillt, jeb zittu ko gudri un sawrattigi usliht. Galwa tam stikku pilna. Kad winsch sa-eetohs ar saweem raddeem, woi ar saimes behrneem, schee tam pawiffam israhdahs mulki. Schis proht tahdas jaukas beskaunigas singes, jaukas mihkles, schis proht tik finukki beskaunigi danzoht, schis zittus 7 reis blakkam warr apmahniht un peewilt un schee manniht ne manna. Darbu strahdaht puifis naw raddis. Tad nu galwianu grohsa us blehneem, us wiltibu, us krahpschanu, Deewu wahrdu winsch mutte ne nemm, puifis jaw gaddeem raddis bes Deewa wahrda pahrtihht, un kad winsch Deewa wahrdu dsirdsejis, winsch irr raddis pa tam ne us to dohmaht, ko winsch dsird, bet sawu ihpaschu gudribu galwa turreht. Talabb arri tam tee leekahs mulki buht, kas rihtos pahtarus staita, dseesimu nodseeda, spreddifi lassa, kam to wajaga? Ra tad tee Wahzeeschi pee kurreem winsch auge jeb kohrteli bija bes pahtareem, bes luhgschanahm, bes basnizas, bes mahzitaja istikke un pahrtikke, un faudis dsihwoja brangi! Tä sehns irr gan gudriba peen:hmees, tai gudriba no kuras 62tra lappina eeksch muhsu awisehm runnaju, bet ja swehti raksti mahza: Deewabihjaschana effam ihsta gudriba, tad winsch no tahs neneeka ne sinn. Tahdi skohlotei behrni irr daschu tehwu un daschu mahiti ar sirdehsteem appaksch kappeem pawaddijuschi, tahdi irr pirmee appikketi ar melleem, ar palschu leezibu un ar wiltibu to kas melns irr, padarriht baltu, tahdi irr par krustu mahzitajem un par peedurshanas afimini wi:seem teem kas us labbu dsennahs. Gekkiba un leppniba, flinkums, brihscham ir lihderiga dsihwofschana tee irr tee augli, kas no tahdeem skohloteem isplaukft. Utwert azzis lassitajs! un tu redsefi, ka manna taisniba! Scheit eekrittihhs mannim peerahdiht zit lepnibai ihfs padohms, un ka rakstischana wehl ne istaisa zilweku gudru. Dabbuju ne fenn lassihht, ittin ahtri tik ar azzim pahrskreet, ka kahds schelohjahs ta: Tas Zelgawas rihta-mahzitajs

warr buht leels Latweeschu prettineefs. Kamehr druffatu laffa, tahdas lauschu pahrFINEESCHANAHs naw bijuschas, fà nu irr. Kur tik winni rakfta: lassì awisès, lassì kalenderè wiffur pahrFINEESCHANAHs. Awisès mahza: lai sîrgu ne ker-roht ais astes; lai 3 werstes ehbotees zaur beesa-putru kalnu zauri. Un schis beidsamais stahstis, rakftitajam tà patizzis, fa to eelikkufchi eefsch Latweeschu awisèhm 1835tâ gaddâ, to paschu wehl ohtrureis eeleek eefsch kalendera! Lassì preekschrunnu no ohtra sohla us laimi, wiffi behrni jaw azzis smeijahs ffohlmeisteram to las-soht. Pateesi tur ne warr isprast kam mas tee spalwu nemm rohkàs, kam mas tee rakfta, kas welns par tahdeem raksteem ees naudinu teh-reht? Kas no Zelgawas draudsès irr jaw ne warr wairs frohgâ parahditees, wiffi ismeij un praffa fa effohs weizees zaur beesa-putru kalnu isehstees zauri. Alispehrnâ kalenderè tihstaru seh-dina pee teefas galda, schi gadda kalenderè — kas tahs par isFINEESCHANAHm! Tâ nu ar zit-teem wahrdeem wihrs plohsahs mannim wirsû. Man irr schehl fa pee man pascha naw farwu grahmatu laidis, es to buhtu gohdigi eelizzis eefsch awisèhm eefschâ un buhtu pamasitinam winna ehku tà isahrbiis, fa ne buhtu akmins us akmina palizzees. Bet nu jaw jarunna ih-faki. Tu schehlojees, fa es tewis pahrFINEEju, jeb fa tahdus wahrduis rakftu, kas Latweeschus pahrFINEEj. Es ne warru un ne gribbu leegtees, fa mannds rakftòs dauds pahrFINEESCHANAHs at-rohn; bet ja tu dohma fa es tohs wiffus esnu isnehmis no sawas galwas, tad tu israhdi, fa tu mas effi eefsch grahmatahm lassijis, kas irr Wahzu, woi zittâ kahdâ wallodâ rakftitas. Tas stahstis no ta beesa-putru kalna irr wezzu wezzais stahstis, farakftibts no kahda Wahzee-scha kas Luttera laikòs dsihwoja, ar wahrdu Hans-Sachs, dsimnis Nirnberges pilfata 1494, mirris 1576tâ gaddâ. Schis stahstis Wahzeeschus pahrFINEEj un irr tik gudri rakftibts, fa kurrâ wallodâ to pahrzelli, tohs wallodas lassitajus winsch aisnemm; jo winsch aprahj zil-weka gekkibu un gekkigi laudis irr starp wiffahm tautahm. Tâ pee schi, tà pee dauds zitteem stah-

steem. Bet pee dauds stahsteem, pasakfahm, farunnaschanahm, fo manna spalwa wilkufe, es to esnu no tawas paschas grahmatas isneh-mis. Tu patz nehfa sewim grahmatu lihds, un no tahs es esnu tohs stahstus, tahs pahrFINEESCHANAHs nehmis. Kas fa buhs par grahmata? Draugs mihlais! taws padohms, tawi wahr-di, tawi darbi irr schi grahmata. Noslehyj labbaki un gudraki farwu grahmatu; bet nu to nehfaji tà apfahrt, tu to tik gauschi mihloji, fa to nemmi wiffur sewim lihds, fà tad lai to ne lassischu? Tu fakki: lai buht! Kas Zumè tad irr dakta to zittam arri pateift? Mihalais draugs! kad tew irr melna mutte, un es tew leeku speegeli preekschâ, kas tew tarwu melnu mutti rahda, woi tas kas launs irr? Nomasga waigu skaidri, tad speegelis tewim ne rahdihs nepatihkamu waigu. Ja tew naw melns waigs, panemm speegeli parahd zittam, warr buht zit-tam melns waigs irr, un tas nomasgasees un paliks ar baltu mutti — un taf ne buhfi fo launu darbu darrijis? Tahds speegelitis brihscham darra brihnuma leetas. Klausees pateefigu nottkumu: Gaddijahs meitai kahrpa augt us waiga, un ta kahrpa augtin auge un jo deenas palikke leelaka un dakters meitu peerunnaja lai laujotees kahrpu isgreest. Meita lauj dakteram waltu; bet nu kahrpe irr isgreesta un winsch gribb rehti faschuhrt, meita ne lauj, ne lauj un ne lauj; lihds reds abdatu, brehz ar leelu brehfschanu! Peenahze zitti laudis ar flaht, to mah-ziht ne fà un ne fà. Tè dakters panemm speegeli no seenmalla un fakka tà: Reds zif nejauki taws waigs isffakfahs; tahds winsch paliks ja plahksteri uslikfcha; buhs leela rehte; bet ja faschuhrt faschuhschu tad neweens to ne mannihs. Un meita farwu waigu speegeli redsejuse lauj waigu schuhrt un irr wessela scho baltu deenu. Reds fo speegelis darra? Nr luhgschanu ne warreja meitu peewahreht, bet speegelitis peewahreja tulibt. Tapast arri ar tahm pahrFINEESCHANAHm, fo tu peeminni. Warr buht ar luhgschanu tew ne warr peekuhrt flaht, bet kad dab-bohni patz farwu gekkibu redseht, tad tu afrau-jees no tahs; un woi tas tew buhs par launu?

Lawa patte mutte jaw leezina prett tewim, ja gribbi pee mannim us launu greest, kas naw us launu dohmahts. Tu ne falki, ka es tewis isfmeiju, tu falki: ka es tewis pahrfmeiju. Kas zittu pahrfmeij tas zerre to labboht, tas zerre to us labbaku zeltu uswest, kas zittu isfmeij tas tur launu prahtu. Pahrsineefchanahs ne buht naw iff reis atmettamas, un irr pee pahrmahzifchanahs derrigas sahles. Nemfim ta: ja taw8 2 woi 3 gaddu behrns blauij ar leelu blaufchanu un to ne warri apfaukt, tad raugi kahdu reifta darriht. Salki: behrns ka tu ne prohti raudaht!? Zitti behrnt kad raud issteepj kaku un blauij ka paleek filli waiga, tu nekà! Woi dohmaji behrns nu blauij ta? Kas dohs, lai irr jaunifsch, noproht deefgan ka to pahrfmeij un paleek behrns kluffu. Zeb ja behrns buhtu flitti rakstijis un ne irr luhfojis us preekschraftu, tad nemm un sawelz tam par preekschraftu tahdus patt kantainus un nelahgus bohftabus ka winsch irr wilzis un tu redsefti tahda pahrsineefchanahs wairak palihdsehs, ne ka ja to zittadi buhtu pahrmahzijis. Ne isfmeij neweenu zilweku, bet grehzineeku pahrsmeet, tas irr: ar smeefchanu eet par winna laumeem darbeem pahri, to pahrmahziht ne ka frunka rahdahs peere, bet ka waig8 rahdahs lahmitte un muttes fakt8 rahdahs lahmitte tas ne buhs tewim par grehku. Ja tee wahrdi irr runnati ar miblestibu, fo tu runna tad tee ne buhs Tewim par grehku. Un Tu draugs mihlais! ja Tu atkal kahdu reis grahmatu raksti, tad luhds tahdam, kas proht, lai papreekschu Lawu grahmatu pahrlabbo. If rinda Tewim rakstifchanà bija wahrdi missejufchees, uu gudrs padohms arri Law8s rakst8s ne rahdijahs. Mihlais behrns, Lawi wahrdi, Lawi raksti tam Zelgawas rihta-mahzitajam ne mattinu no sawa gohda ne atraus. Jo ka Tewim, ta arri mannim grahmatina lihds wiffas weet8s. Un neween es lassu Lawà, bet dauds laudis, leela draudje lassa manna

grahmatà, un muhsu abbeju grahmat8s lassa tas Kungs Jesus Kristus. Un Jesus Kristus sinn un dauds no mannas draudses to sinn, ka kur es atdarru sawu mutti, kur es welku sawu spalwu lai Latweefchi mannus rakstus lassa, woi mannus wahrdu8 dsird, tur es to darru scho tautu mihodams; tur es to darru lai atstahjahs no grehkeem, no negohdigas, no gekkigas un beedeewigas. dsihwofchanas, un lai usnemmdsihwofchanu par fo warr preezatees wiffi deewabihjigi laudis un tee Deewa engeli debbefis. Ja zaur scheem wahrdeem wehl ne effi pahrmahzihts, un Tu prohti gohdu, nn Tu mahki ta runnaht, ka naw bahrfchanahs un lammoschanahs, tad atbildi us scheem raksteem. Sarunafimees wisseem muhsu lassitajeem dsirdoht; wiawi mums to wehlehs un to par launu ne nems, un tas warr buht Tewim un zittam neffih8 fwehtigus auglus.

W. P.

Teefas fluddinafchanas.

No Dundagas pagasta teefas tohp wiffi un ifkatri, kam kahdas taisnas prassifchanas buhtu, pee tahs atstahtas mantas ta noslibufcha walkeneeka Matsch Tausel no Resperu mahjahm, zaur scho usaiginati, sawas prassifchanas tai us to 20tu Dezember f. g. noliktà isflehgschanas-terminà, pee saudeschanas sawas teefas, peerahdiht, un wiffi tee, kas tam netaikim fo parrada buhtu, tohp usaiginati, sawus parradus, pee strahpes tahs dubbultas maksas, tai pascha terminà schein atlihdinaht. Dundagas pagasta teefa, tai 25tà Oktober 1841.

(Z. S.) + + + Janne Semmesarrei, peefehbetajs. (Nr. 181.) Stavenhagen, teefas ffrihweris.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas prassifchanas buhtu pee tahm mantahm to nomirruschu Pommuschas faimneeku Kerru Jahna un Lihrumu Mikkela tohp usaiginati, lihds 8tu Janwar 1842 pee Pommuschas pagasta teefas peeteiltees, jo wehla neweenu wair8 ne klaus8s. Pommuschas pagasta teefa, 8tà November 1841.

(Nr. 56.) Geddert Buk, pagasta wezzakais. N. Belikowiz, pagasta teefas ffrihweris.

W r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas gubernumentu augstas waldischanas puffes: Waldischanas-rahts A. Weltler.

No. 401.